

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Hencida

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Hencida

Tartalom

Térképek és adattábla	2
1. A település leírása	4
1.1. A település pozíciója	4
1.2. A település szerkezetének leírása	5
1.3. Lakhatással kapcsolatos fejlesztések a településen	8
1.4. Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban	10
2. A lakosság helyzete	11
2.1. A település lakosságának munkaerő-piaci helyzete	11
2.2. A településre vonatkozó következtetések	14
3. A lakásállomány helyzete	16
4. A lakhatási beavatkozási terv	20
4.1. Fő beavatkozási irányok kijelölése	20
4.2. Beavatkozási, priorizálási szintek	21
5. Bérletfejlesztés beavatkozási terve	22
6. Felhasznált irodalom	23

Hencida

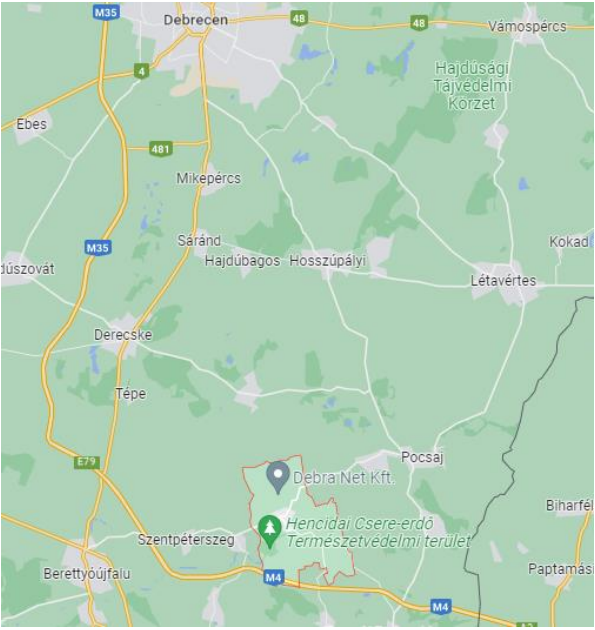

Hajdú-Bihar megye

Berettyóújfalui járás

Szervezet neve: Hajdúdorogi Metropolitai Egyház

Dátum: 2022. 05. 17.

Térképek és adattábla

	<p>Terület: 34,79 km² Lakónépesség: 1200 fő Jogállás: község Járás: Berettyóújfalui Megye: Hajdú-Bihar</p> <p>Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: IGEN</p> <p>Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: IGEN</p>
<p>Település térképe</p>	<p>Jogosultság adatok</p>
	
<p>Eladósodottság-térkép</p>	<p>Szegregátum-térkép</p>

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Hencida	
Megye	Hajdú-Bihar	
Járás	Berettyóújfalui	
Programba vonás köre	3	
Szervezet neve	Hajdúdorogi Metropolitai Egyház	
Lakosságszám (2021)	1072	
Lakosságszám változása 2021/2012 (%)	85%	
15 év alattiak aránya (2021)	22,9%	
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	72%	
60 éves és idősebbek aránya (2021)	17%	
60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 (%)	91%	
Lakásszám (2011)	435	
Üres lakások száma (2011)	56	
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	339	
Lakásszám a szegregátumban (2011)	91	
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	339	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	144	
Lakások száma (2019)	441	
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	360	
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	0	
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	409	
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	128	
WC nélküli lakások száma (2011)	125	
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	157	
Egy szobára jutó lakó (2021)	1	
Egy főre jutó szja alap, Ft (2019)	696256 Ft	
Egy főre jutó szja alap eltérése a hasonló helyzetű települések átlagától, % (2019)	95%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	1050000 Ft	
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	31	
Kiinduló kvóta érték kerekítve	8	

1. A település leírása

1.1. A település pozíciója

Hencida Hajdú-Bihar megyében található, Berettyóújfalu és a romániai határszél között elhelyezkedő, Berettyóújfalutól 15 km-re keletre a Berettyó partján fekvő kis község. A település autóval, autóbusszal több irányból is megközelíthető: Esztár, Nagykereki, Bojt, Gáborján és Szentpéterszeg felőli bekötő utakon. Vonatállomással nem rendelkezik. Az autóbusszal történő tömegközlekedésre a menetrend szerinti járatok alapján van lehetőség. A Berettyóújfaluba történő oda és vissza utazás feltételei adottak, de az autóbuszok ritkán járnak. Létavértes, Pocsaj irányából már meg is szüntették a járatot (HME 2022).

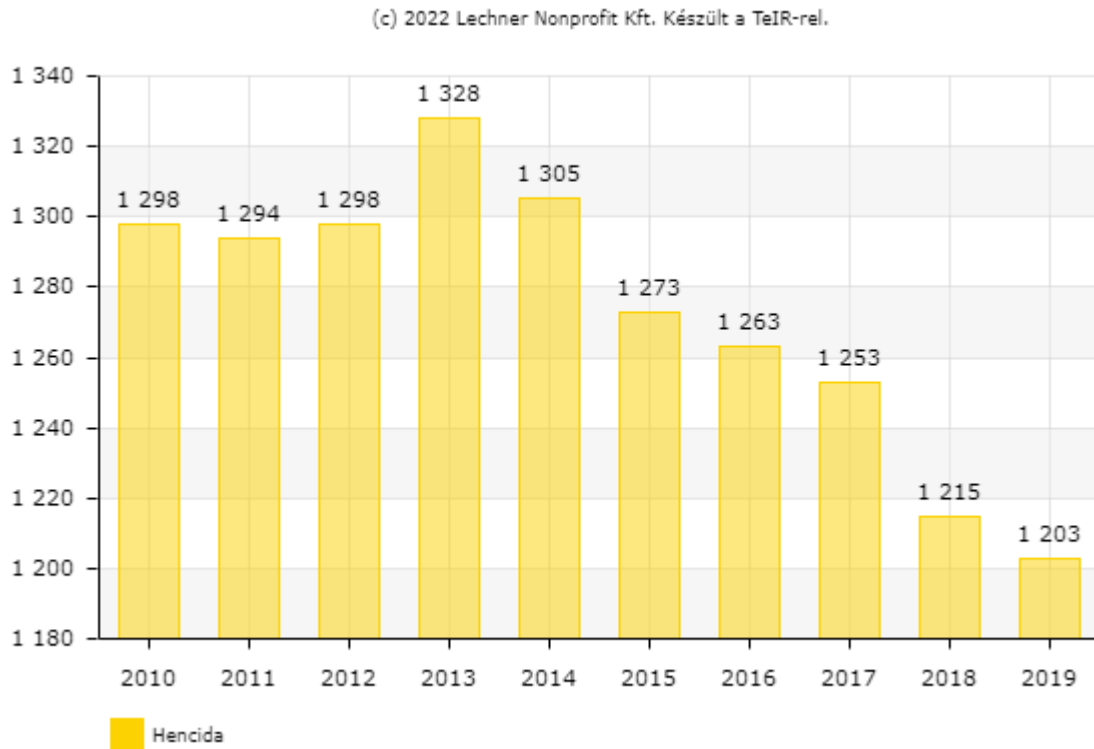
A település jegyzőjével készült interjúban is elhangzott, hogy a település vezetése meg van elégedve a község tömegközlekedési megközelíthetőségével. Továbbá Berettyóújfalu városa is kb. fél órányi autóútra kerül el, ott a járási központ, egészségügyi ellátások, kórházi szolgáltatás is elérhetőek. A járásban a legtöbb munkahely a közeli kisvárosban van, amely közúton érhető el, személyautóval a legkönnyebben.

A település térségi pozíciója rossz, ugyanis nincsenek helyben munkahelyek, illetve helyben elegendő elérhető szolgáltatás. A térségi munkaerőpiac és szolgáltatások viszont közelben elérhetőek a nagyobb települések munkahelyei, szolgáltatói

1.2. A szerkezetének leírása

A népességszám csökkenése az 1960-80-as években lett igen erős, amikor a mezőgazdaság átszervezése miatt tömegesen hagyták el a települést. A népességszám csökkenése ezt követően kisebb mértékű, amelynek oka az, hogy a '90-es években a városi munkahelyek megszűnése miatt csökkent az elvándorlás mértéke. (HEP)

A község lakosságának száma 2010 és 2019 között

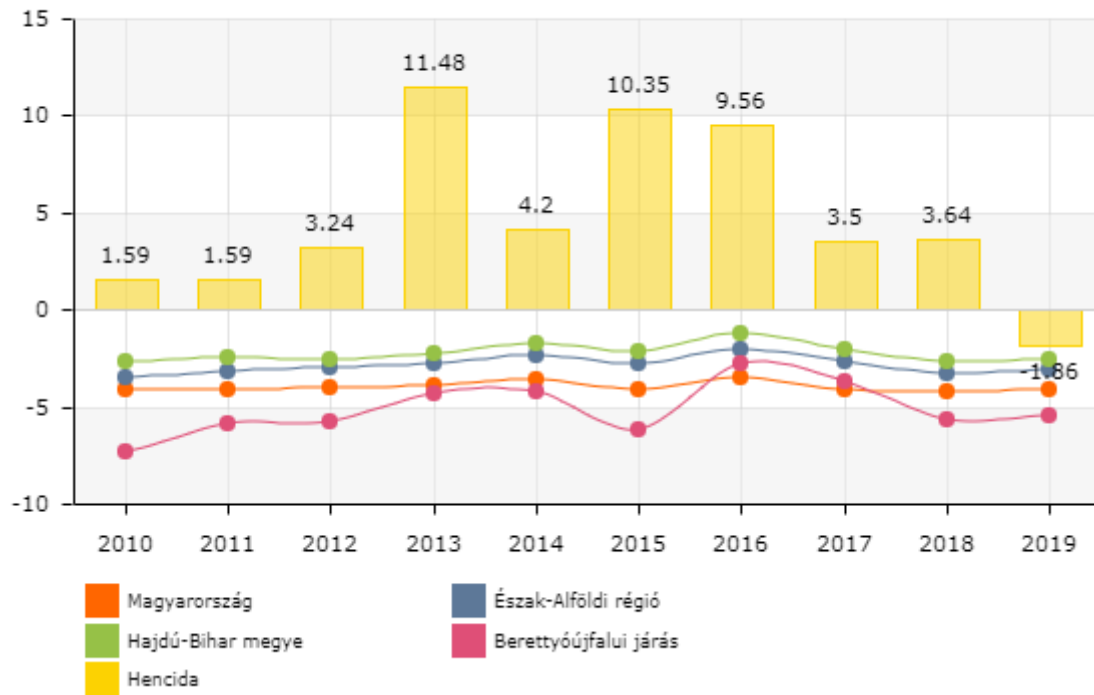

forrás: : www.teir.hu

A lakónépesség 2013 óta folyamatosan csökken, az elvándorlás folyamatosan jelen van. A születések száma általában magasabb, viszont az elmúlt néhány évben ez sem jellemző. A település jegyzőjével folytatott interjú során elhangzott, hogy Hencida népessége a környező települések népességéhez viszonyítva is csökkenő tendenciát mutat.

A lakosság természetes szaporodása 2010 és 2019 között Hencidán

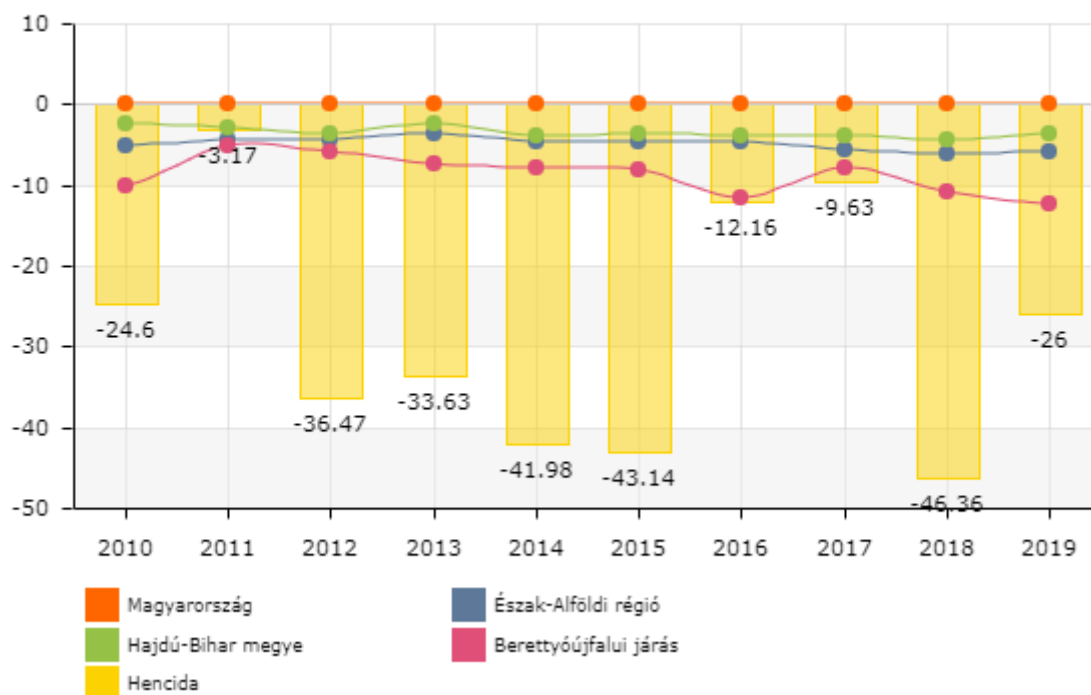
(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Forrás: www.teir.hu

A népesség elvándorlása 2010 és 2019 között Hencidán

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Forrás: www.teir.hu

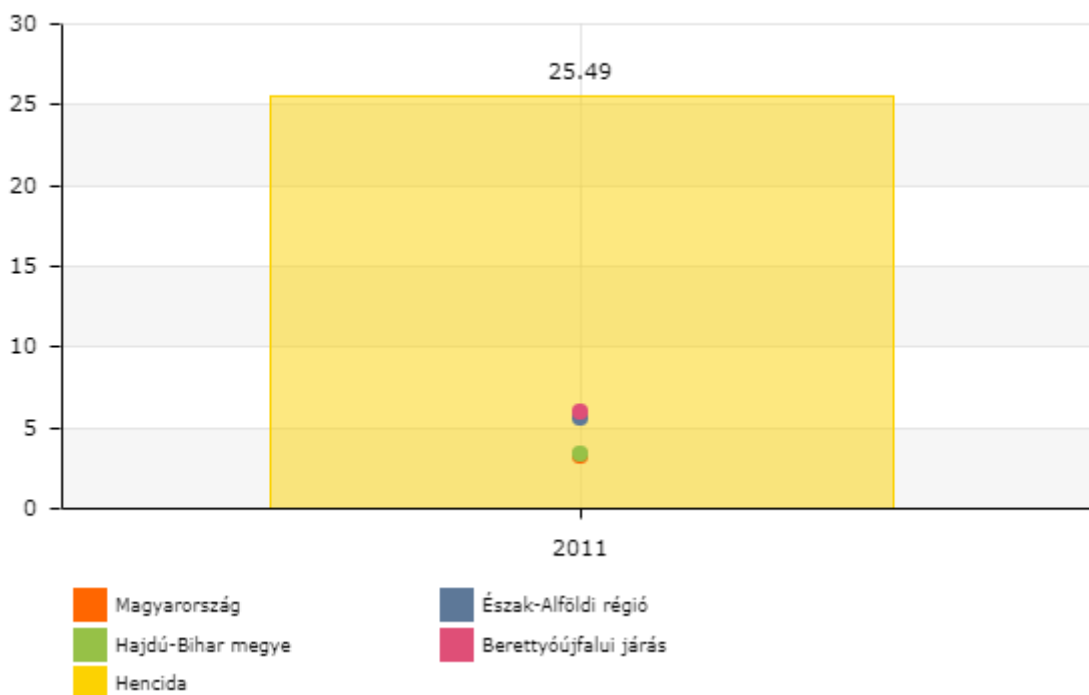
A település jegyzőével készített interjúban többször is felmerült az elvándorlás ténye, amely különböző mértékben jelenik meg a településen minden évben. Az aránya időnként változik, de ténye állandó. Az óvodás és iskoláskorú gyermekeket a közeli településekre vagy berettyóújfalui (Hencidától átlagosan 20 perc alatt megközelíthető) intézményekbe hordják. Ezek után az ingázó családok egy része az elköltözés mellett dönt.

Hencida településén az alapvető közszolgáltatások elérhetőek a lakosság számára. A településen működik óvoda, illetve általános iskola is. A védőnői- és családsegítő- és gyermekjóléti szolgáltatások biztosítottak a településen. A házi orvos helyettesítésben látja el a települést. A gyógyszer-tár és az élelmiszerboltok is megfelelő nyitvatartásban nyújtanak szolgáltatást.

A cigányság aránya Hencidán

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

forrás: www.teir.hu

A 2011-es népszámlálás során magukat cigány (románi, beás) nemzetiségűnek valók a lakosság százalékában. Hencida település lakosságának több mint, negyede (25,49%) vallotta magát cigány nemzetiségűnek, amely az országos-, illetve a regionális átlagot is jóval meghaladja (pl: országos átlag: 3,17; regionális átlag: 5,5%).

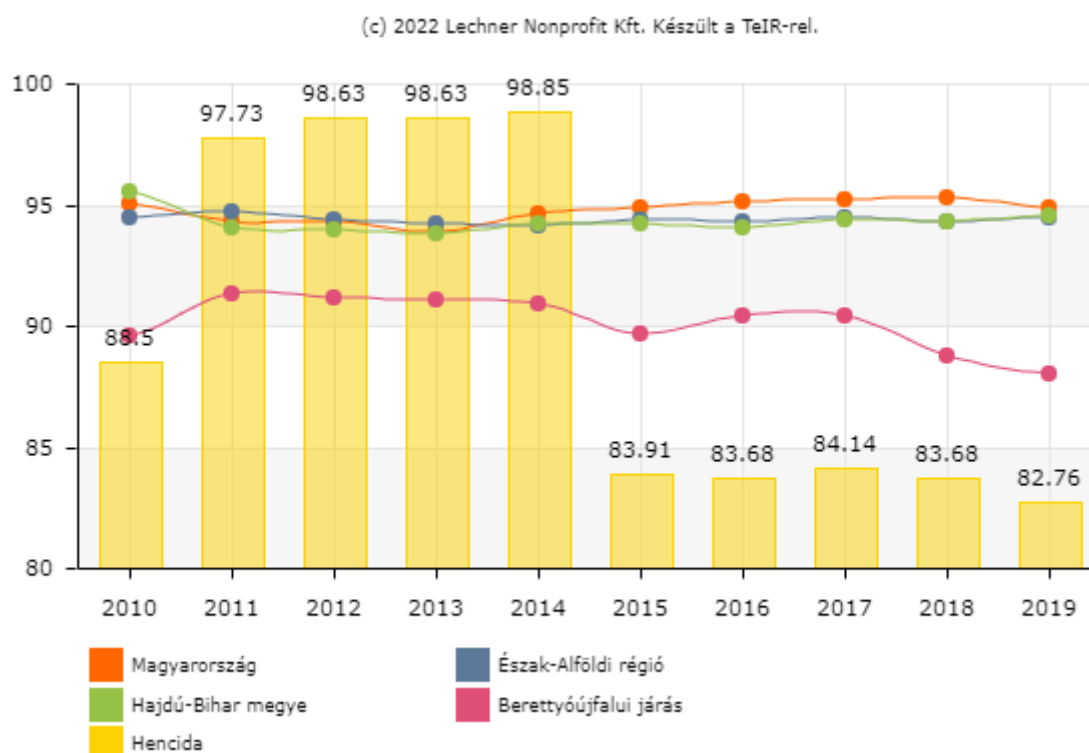
A jegyzővel készült interjú alapján elmondható, hogy a település rendelkezik három leszakadó település résszel, ezek a Jókai, Petőfi és a Retek utcák. Az interjúban elhangzott, hogy hivatalos szegregátuma nincs Hencidának. A településen a csatornahálózatot leszámítva a közművek ki vannak építve és a Retek utca egy részét leszámítva mindenhol van útburkolat. A településen egy utca (a Csokonai utca) tekinthető jobb állapotúnak, ahol komfortosabbak a házak, mint a település többi részén. A településszerkezet tipológiát említve a Jegyző Úr az interjúban azt fejtette ki, hogy mára teljesen vegyesen él a lakosság. A falu egyes utcáiban a lakosság összetételében nem tudnak érdemben különbséget tenni.

Hencida a vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében gettósodó település, ugyanis a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya nő a településen, a nem roma háztartások nagy arányban elköltöznek a településről. A települése lakossága jellemzően stagnál vagy nő.

1.3. Lakhatással kapcsolatos fejlesztések a településen

A község 442 lakásának 96%-a ellátott vezetékes ivóvízzel, 40%-a vezetékes gázzal, 41%-a telefonnal. Mind a szilárd, mind a folyékony hulladék (tartálykocsival 100%-ban) gyűjtése, elszállítása megoldott, szakszerű kezelésük és tárolásuk azonban megoldatlan. A portalánított utak aránya 52%. A villanyvezeték hálózat az egész települést lefedi, számos lakásban azonban nem üzemel a szolgáltatás. Ez kifejezetten a szegregátumokban elhelyezkedő háztartásokban jellemző. A település egyéb utcáinak lakóközösségében gyakori a kártyás mérő. Az emberek szeretik ezt az üzemeltetési formát, mert véleményük szerint így elkerülhető a tartozás felhalmozása. Annyit fogyasztanak, amennyit feltöltenek a mérőegységre. Gázvezeték az egész települést átszövi, azonban nagyon sok háztartásba még telek határon belülre sincs bekötve a gáz. Az a ritka, ahol üzemel. Többnyire az emberek egyedi fűtéssel oldják meg a lakásuk melegítését. Cserépkályhával, konyhával, kandallókkal. Vízvezeték minden utcában lefektetett. Jellemzően a háztartásokban minimum az udvarra be van vezetve. A lakások komfortfokozata kb. 30%-ban még nem megoldott. A szegregátumokban egyáltalán nem beszélhetünk komfort fokozatról (HME 2022).

Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

forrás: www.teir.hu

A közműves vízellátásba bekapcsolt lakás, üdülő olyan lakás, üdülő, amelynek a közműhálózatba való bekötése a telekhatáron belül megtörtént, illetve a közműves vízvétel

lakáson belüli kifolyóval biztosított. Az interjú során Jegyző Úr elmondta, hogy jelentős ivóvízfejlesztés történik a településen, ugyanis új ivóvíz kutat építenek ki a településen. Ugyanakkor láthatjuk azt is, hogy az utóbbi időszakban csökkent a rákötések száma, melynek fő ok a hátralékok felhalmozódása. Az elmúlt években nem voltak konkrét lakásfejlesztési programok.

1.4 Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban

Jelenleg nincs a helyi romáknak érdekképviselete. Korábban volt roma nemzetiségi önkormányzat, de felbomlott. Roma civil szervezet sem működik. A településen hiányszolgáltatás: Tanoda és Biztos Kezdet Gyerekház jellegű szolgáltatás, Bölcsőde, Napközbeni gyermekfelügyelet, Adósságkezelési tanácsadás, Falugondnoki szolgálat, Támogató szolgálat, Közösségi ellátás. Telefon, internet: Ez a szolgáltatás a legkevésbé kiépített (HME 2022).

Helyben a Jegyző Úrral készített interjú során kitértünk a település fejlesztésére vonatkozó elképzelésekre és konkrétabb terveket említettünk. Az önkormányzat intézményfejlesztési energetikai irányúak voltak, ez az óvoda és a művelődési ház korszerűségét jelenti. A település legjelentősebb beruházása a közeljövőben az új ivóvízkút létesítése lesz. Ezen kívül még két belterületi közút felújítása várható. Az előző Európai Unió finanszírozási ciklusban történtek megkeresések a település irányába konkrét megvalósítására, de ezen pályázatok benyújtására sem kerültek. A járási Gyerekesély Program csupán minimális szolgáltatási jelennek meg a településen az óvodához és iskolához kapcsolódóan. Magyar Falu programban több pályázatot is benyújtott az önkormányzat, ezek elbírálása az interjú készítésének időpontjában még nem voltak ismertek. A településen közösségfejlesztő programokat a művelődési házzal közösen az Együtt Egymásért Hencida Egyesület szokott megvalósítani többnyire kisösszegű pályázati lehetőségek megragadva. Egészségügyi programok tekintetében meghatározó volt a belügyminisztérium által biztosított szűrőbuszok megjelenése a településen. Mindezek mellett a helyi Református Egyházközség Közösség építőtevékenysége meghatározó még a település életében.

A polgármesterrel való egyeztetés alapján azt állapítottam meg, hogy a Polgármester a bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztés eszközt látja benne

2. A lakosság helyzete

Hencida összlakossága 1200 fő, ez megközelítőleg 400 háztartást jelent, számításba véve a folyamatos fluktuációt is. A lakosság 80 %-a roma nemzetiségű (HME 2022).

- 18 éven aluliak száma: 354 fő, melyből 290 gyerek részesül gyermekvédelmi támogatásban: 257 fő halmozottan hátrányos helyzetű, 33 hátrányos helyzetű.
- 18-67 év közöttiek száma: 732 fő
- 67 éven felüliek száma: 114 fő

A településről fokozatosan költöztek el a nem romák. Akik pedig nem költöztek el a településről azok a gyermekeiket Berettyóújfaluba vagy Esztárba hordják át iskolába, óvodába. Ezeknek a társadalmi folyamatoknak köszönhetően **az iskolában jelenleg csak roma tanulók járnak** és lassan az óvodában is ugyanez lesz az összetétel. Az intézmények vezetői szeretnék elérni a nemzetiségi intézmény titulusát, hiszen ebben az esetben mindkét intézmény profitálhat abból, ha kifejezetten ezzel a profillal tudnak tovább dolgozni (HME 2022).

Alultápláltság nem jellemző a gyerekekre, viszont minőségi éhezés igen. A táplálékok nem tartalmazzák a megfelelő fejlődéshez szükséges vitaminokat és ásványi anyagokat. Ennek nem feltétlenül anyagi okai vannak, többször a nem megfelelően megválasztott ételmiszer okoz elhízással párhuzamos vitamin és ásványianyag hiányt. Leggyakrabban előforduló egészségügyi probléma a 14 év alatti gyerekek körében a légúti- és enterális vírusfertőzések. A környezeti probléma, amely összefüggésbe hozható a gyermekek megbetegedésével a higiénia elégtelensége, a szegényes lakhatási körülmények, az életkornak nem megfelelő táplálás, a közös térben való dohányzás és a fűtési melléktermékekből származó krónikus légúti megbetegedések. A mélyszegénységben élő gyerekeknél a szűrővizsgálatok eredményei alapján felmerülő problémák: a kognitív-, beszéd-, nagymozgásos és finommotorikus, taktilis és kinezetikus fejlődésmaradás tapasztalható. Megfigyelhető a felsőlégúti fertőzések, megfázás, emésztőrendszeri megbetegedések (hányás, hasmenés) (HME 2022).

A megkérdezett emberek 3%-a válaszolt igennel arra a kérdésre, hogy szokott e nyaralni menni. Ez jól tükrözi a lakosság életszínvonalát, jövedelmi helyzetét. Az igény sok emberben meg lenne, azonban a családok anyagi helyzete ezt nem teszi lehetővé. A helyben rekreációra pedig szinte semmilyen lehetőség nincs. Ezért lesznek különösen fontosak a jövőben azok a közösségi programok, melyek feltöltődést, élményeket, motiváltabb jelenlétet biztosítanak az érdeklődők számára az egész Jelenlét programban (HME 2022).

2.1. A település lakosságának munkaerő-piaci helyzete

A fenti problémák jelentős részét vissza lehet vezetni a szegénységre, az alacsony jövedelemre, a munkanélküliségre. A családok gazdasági stabilitása nagyon sok devianciát meg tudna előzni. A munkaerő-piacon azonban épp úgy, mint az élet egyéb más területén, nagyon nagy a szórás a munkavállalók elvárt kompetenciái alapján. A munkavállalóknak nem ritka, hogy versenyezniük kell azért, hogy a legjobbak, a legnagyobb kapcsolati tőkével rendelkezők, a legközelebbi lakóhelyű vagy a legmagasabb iskolai végzettségű kapja meg a meghirdetett állást. Ezeket figyelembe véve nem lehet csodálkozni azon, hogy egy olyan településről, mint Hencida csak nagyon kevés embernek van esélye az elsődleges munkaerő-piacra bekerülnie. A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Munkaügyi központja szerint a leginkább az alábbi beavatkozások segíthetnék kompetensen az álláskeresőket elhelyezkedésükre (HME 2022):

- Tömegközlekedés fejlesztése: több autóbuszjárat indítása Hencidára és Hencidáról
- Az álláskeresőket komplex fejlesztése (mentális, szociális, egészségügyi)
- Bértámogatással kifejezetten a gyermekes családok segítése az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedés érdekében
- Szakképzetlen álláskeresőket képzése

A községben a fő megélhetési forrás a mezőgazdaság, a kereső népesség 47%-a ebben az ágazatban dolgozik. A foglalkoztatottak 18%-a az iparban, 3%-a a közlekedésben, 6%-a a kereskedelemben tevékenykedik. Az egyéb anyagi jellegű foglalkozások aránya 3%, a tercier szektoré 23%. A faluban egy kft., 7 bt., 15 egyéni vállalkozó, és egy szövetkezet működik. Legnagyobb gazdálkodó szervezete az Új Élet Mezőgazdasági Szövetkezet, amely 40 főnek ad munkát. A legtöbb vállalkozó kereskedelmi, vagy szolgáltató tevékenységet folytat. A vadgazdálkodás a falu határában élő apróvadakra specializálódott (HME 2022).

Mikrovállalkozás (1-9 fő)	4
Kisvállalkozás (10-49 fő)	3
Középvállalkozás (50-249)	-
Nagyvállalkozás (min.250 fő)	-

A településen működő vállalkozások alkalmazotti létszámuk szerint (2020)

Hosszabb idejű közfoglalkoztatás	79
Országos közfoglalkoztatási program	29
Mintaprogram	50

Közfoglalkoztatottak száma programonként (2020)

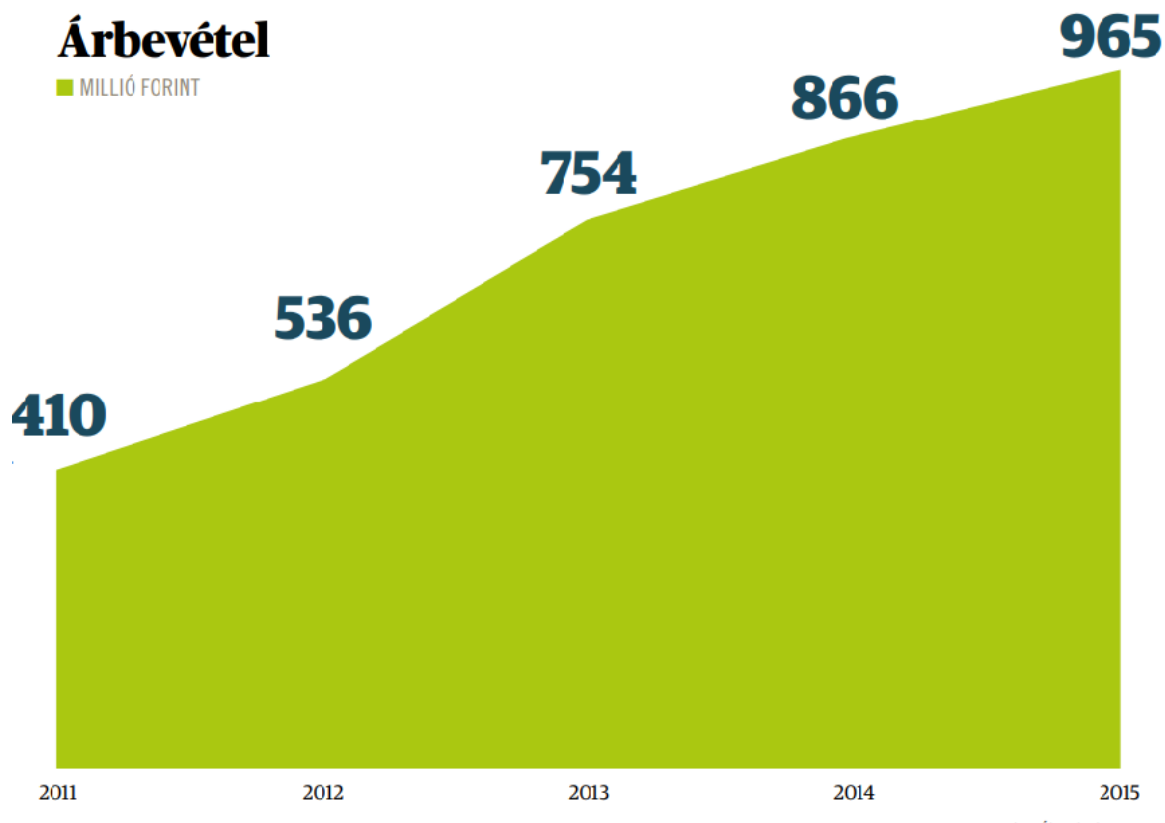
Közfoglalkoztatásban résztvevők évi bontásban Hencidán

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma *										
Hencida Hajdú-Bihar megye Berettyóújfalvai járás	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022 01 - 04. hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	10	32	32	65	37	34	16	17	35	34
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	19	19	17	23	12	10	12	10	7	8
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	30	26	55	64	59	50	48	48	47	41
-- Mezőgazdaság	6	8	10	10	9	10	10	11	11	9
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	0	10	10	7	5	6	6	6	6
-- Szociális jellegű program	24	17	36	44	43	35	33	31	29	25
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-- Magas hozzáadott értékű program	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mindösszesen	59	77	104	152	108	94	76	76	89	82
Közfoglalkoztatási mutató	7,59%	9,97%	13,68%	20,29%	14,54%	12,75%	10,66%	10,72%	12,48%	11,60%
Ellátásban nem részesülő álláskeresők száma zárónapon	52	64	56	39	45	35	39	44	40	43
Álláskeresői ellátásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	6	6	8	11	16	11	11	7	8	12
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	65	40	38	27	50	53	49	39	40	42
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	123	110	102	76	111	100	100	91	89	96
-- Ebből tartós álláskereső	39	15	13	13	8	23	26	20	28	21
Nyilvántartott álláskeresők relatív mutatója	15,90%	14,21%	13,34%	10,23%	14,87%	13,53%	13,93%	12,83%	12,46%	13,47%
Munkavállalási korú (15-64 éves) népesség száma	775	771	762	747	744	736	716	706	711	711
1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	
11%	12%	13%	14%	15%	16%	17%	18%	19%	20%+	

Forrás: <http://kozfoglalkoztatas.bm.hu/>

Az utóbbi években kismértékű változások tapasztalhatóak a hencidai közfoglalkoztatással kapcsolatban. Néhány fővel hol emelkedett, hol csökkent a programba bevontak száma. A szociális jellegű, illetve a mezőgazdasági jellegű programok adták a közfoglalkoztatásban dolgozók munkáját.

A beszélgetésben a Jegyző Úr kitért arra, hogy a települést alapvetően rossz pozíciójú településnek gondolja, mivel a munkaerőpiac nehezen megközelíthető a községből. A településen az önkormányzati intézményekben, főként az óvodában é a polgármesteri hivatalban vannak munkalehetőségek. A magánszférában két nagyobb cég is jelen van a településen, továbbá egy mezőgazdasági termelő is foglalkoztat körülbelül 40 főt, idényi jelleggel. A település négy élelmiszerbolt működik, amely további munkalehetőségeket kínál a község népességének. Az Euro Milk Kft. a településen egy nagyobb tejfeldolgozó cég, amely a térségben is meghatározó jövedelemforrást jelent számos családnak. Regionálisan is nagyon jelentős cég a Debra net Kft., amelyet 2006-ban alapítottak és jelenleg is 23 főt alkalmaz. A cég jelentős Kelet-Közép Európai Kft, hiszen a térségben kizárólagos jogosultsággal rendelkezik a legjelentősebb márkák (pl.: Bathmate, Fun Factory) forgalmazásában, így számottevő konkurencia a térségbe nem tud behatolni.

forrás: Forbes magazin 2016 decemberi száma

2.2. A településre vonatkozó következtetések

A kitöltött kérdőívek maximálisan alátámasztják, hogy a településen valamennyi társadalmi szférában szükség van hátrányt kompenzáló beavatkozásokra. **Az itt élő többszörösen hátrányos helyzetű emberek életesélyeinek, életszínvonalának, élettartamának növelése érdekében azonnali segítő beavatkozásra van szükség.** A helyben működtetett szolgáltatásokat kiegészíteni és új, közösségi igényekre reagáló szolgáltatásokat beindítani. Egészségügyi, szociális, oktatási, foglalkoztatási, közösségi szolgáltatásokat beindítani, elérhetőségüket és/vagy minőségüket fejleszteni (HME 2022).

A fogantatástól a foglalkoztatásig elv mentén a következő területeken indokolt a beavatkozás szükségessége (HME 2022):

- A gyermek és fiatalok hátrányainak oldása, társadalmi, oktatási esélyeik javítása.
- A szociális, oktatási, egészségügyi szektorok szolgáltatásainak célzásának és hatékonyságának javítása.
- Közösségfejlesztő folyamatok indukálása, a közösségi feszültségek enyhítése.

- Alapvetően a települési infrastruktúrájának fejlesztése, kiemelt figyelemmel a hátrányos helyzetű családok lakhatási, anyagi és életviteli helyzetére.
- A hátrányos helyzetű lakosság foglalkoztathatóságának elősegítése.

Konkrét programok a beavatkozás módjára:

- A lakosok között feszülő ellentét oldására **közösségfejlesztési folyamatokat** kell beindítani, melynek bázisát képezheti a Jelenlét Pont, mint olyan közösségi tér, ahol rendszeresen összejönnek a településen lakók és elindul a valódi kommunikáció, amelyet közösségi mentor segít (HME 2022).
- **Jelenlét Pont kialakítása**, amely a közösség, a családok problémáinak megoldási lehetőségeihez ad teret, a helyi szükségletekre alapuló programokra, szolgáltatások kialakítására és közösségi térként való működtetésre (HME 2022).
- **0-3 éves kor alatt Baba-Mama Klubot** működtetnénk: a fiatal anyákra és minden más anyukákra számítunk, hiszen minél korábban kapnak az anyukák segítséget, tanácsot a kisgyermek gondozásában, nevelésében, annál hamarabb és eredményesebben képes a későbbiekben önállóan gondoskodni megfelelőképp gyermekéről. A Biztos kezdet Gyermekház szolgáltatást pótoljuk ezzel a klubfoglalkozással (HME 2022).
- **3-6 éves korig Játszó ház: játszva tanulunk!** A játéknak óriási szerepe van ebben a korban. Játékon keresztül tanulnak meg mindent önmagukról, családjukról, környezetükről. A képességfejlesztő, konstrukciós játékok, szerepjátékok eszközszükségleteinek biztosításával melegágyává válik a Jelenlét Pont a kisgyermek személyiségfejlesztésének (HME 2022).
- **Anyá Klubot** a szegénység kezelése érdekében és a közösségépítés érdekében. **Minden család összetartó erejét az édesanya biztosítja. Különösen így van ez a roma családoknál.** Az anyákon keresztül azonnal elérjük a segítségre szoruló és együttműködő családtagokat is. A foglalkozásokon a háztartás praktikáiba segítünk belelátni. Olcsó receptek, egészséges táplálkozás, folttisztítás, varrás, befőzés, konyhakerti veteményezés (HME 2022).
- **Tanoda jellegű szolgáltatás biztosítása:** az általános iskolás korú gyermekek egyéni kompetencia fejlesztései. Egyéni és kiscsoportos rész képességfejlesztéssel lehetne megakadályozni a felhalmozódó hátrányokat (HME 2022).

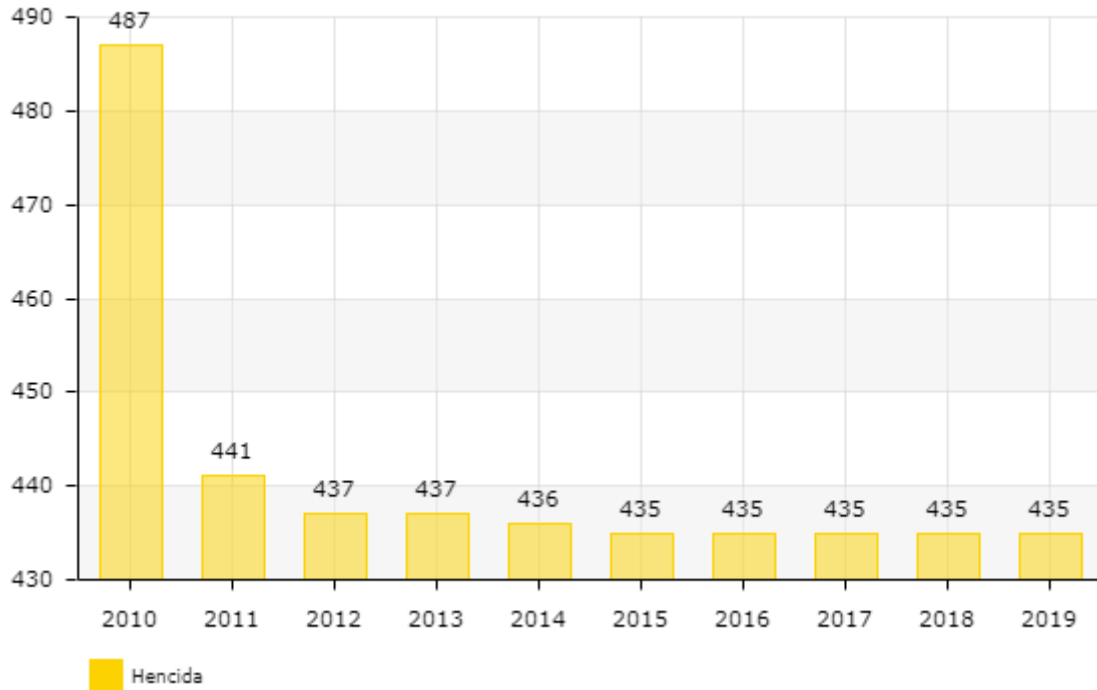
Családtípus	Családok száma a rászorulóknak körében
<p><u>Teljes nyomorban élő családok:</u> hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.</p>	<p>kb. 20 család</p> <p>A szegregátum 3 utcájában élő családok (Jókai, Retek, Petőfi utcák, valamint a Puskin utca)</p>
<p><u>Minimális önfenntartó képességgel rendelkező családok:</u> megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idénymunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszthető a család munkaerőpiaci részvétele.</p>	<p>a családok 2/3-ában ebbe a kategóriába sorolható (kb 100-110 család, leginkább roma családok)</p>
<p><u>Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok:</u> viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.</p>	<p>kb 40- 50 család</p>

A táblázat kitöltése során a helyben készült interjúkat és a Jelenlét Ponton dolgozó munkatársak becsléseit vettük alapul, illetve a település bejárása során saját tapasztalatokat használtuk fel. A táblázat adatai becslött értékek.

3. A lakásállomány helyzete

Lakásállomány (db)

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

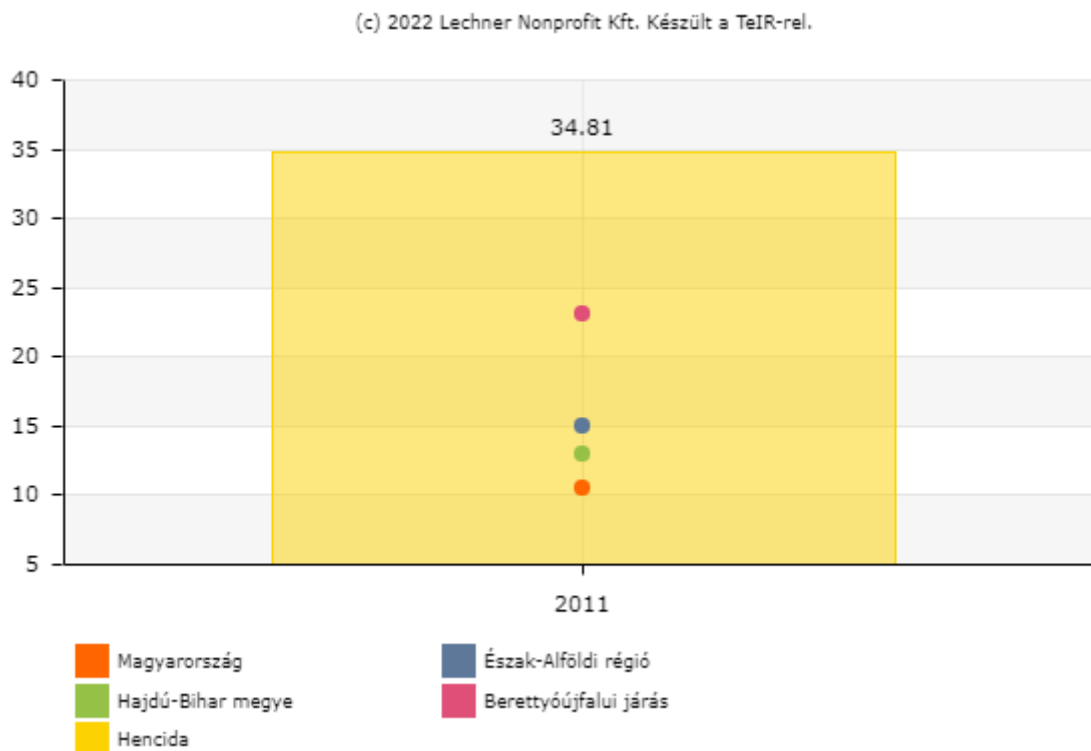

forrás: www.teir.hu

A lakott lakások, a nem lakott lakások, valamint a lakott üdülők összessége. A lakások száma az elmúlt több mint, 10 évben 2010-ben volt a legmagasabb (487), majd drasztikus csökkenés következett be és 2019-re már csupán 435 lakás marad Hencida településen. Az interjú során Jegyző Úr lakhatatlanná vált, romos házat nem emelt ki, ilyenből csupán néhány darab lehet a településen – jegyzői becslés szerint ez kevesebb, mint az összes ingatlan 10 %-a-, viszont üres telkek nagyobb számban találhatóak. Ezek többsége a Jókai, Damjanich, Dózsa és Dankó utcákban vannak. A településen az elmúlt 5 évben egyáltalán nem épült új ház. Pontos számot az interjú során nem tudott mondani Jegyző Úr, de vannak olyan ingatlanok, ahol nincs vezetékes ivóvíz és olyan lakásról is tud, ahol a felhalmozódott hátralékok miatt az ivóvíz szűkítése megtörtént.

A beszélgetés során kitértünk arra is, hogy az önkormányzat jelenleg 4 bérlakással rendelkezik. Az elmúlt időszakban adtak el egy ilyen ingatlant, amikor a lakó meg tudta vásárolni egykori bérleményét. A magánbérlet egyáltalán nem jellemző a településen.

Komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (%)

forrás: www.teir.hu

Félkomfortos az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhellyel, továbbá fürdőhellyel vagy vízöblítéses WC-vel, villannyal, vízellátással és egyedi fűtési móddal rendelkezik. Komfort nélküli az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhellyel, valamint egyedi fűtési móddal rendelkezik. A komfortfokozatok egyikébe sem sorolható lakások a szükség- és egyéb lakások. A népszámlálás adatai alapján. A hencidai lakások komfortállapotáról láthatjuk, hogy mind az országos, mind a régiós átlagot jóval meghaladja a komfort nélküli vagy félkomfortos lakások aránya, amely 34,81 %-a.

A településen 3 utcát minősítenek a szakemberek szegregátumnak. Ezekben az utcákban vezetékvesztéses víz még az udvaron is csak 2 ingatlanban van bevezetve. A településen a szennyvízhálózat egyáltalán nincs kiépítve. Villany ki van építve, de a 17 lakásból 7 lakásban egyáltalán nincs villany, mert a szolgáltató kikapcsolta (HME 2022).

Az alábbi szegregátumokban található lakások száma: 17 db

A szegregátumokban található háztartások száma: 21 db

A szegregátumokban élő emberek száma: 95 fő, melyből 30 fő 18 éven aluli.

1. Jókai utca

Ez az egy lakás található az utcán. A többit, ami lakhatatlanná vált az önkormányzat elbontatta. A vezetékes vízgerinc nincs kiépítve a ház előtt, illetve gázhálózat az utcában nincs kiépítve. Az ingatlan csak földúton megközelíthető, a képen látható ház ablaka nincs beüvegezve, csak fóliázva, ezért van a redőny leengedve. A csatorna-és lefolyórendszere korrodálódott, továbbá tetőszerkezete leszakadt, hiányos, lyukas tetőhéjazata megrongálódott, cserepei hiányosak. Falazata vályog, a csatorna nem tudja megvédeni a lakás homlokzatát, a vályogot kimossa az el nem vezetett csapadék – statikailag ez teszi tönkre az épületet (HME 2022).

2. Retek utca

A Jókai utca mellett található, a **fentiekkel megegyező** jellemzőkkel, **de itt** néhány háztartás udvarára már bevezették a vizet. A képen látható ingatlan életveszélyes lakás, azonnali felújítást igényelne (HME 2022).

3. Petőfi Sándor utca

Jobb paraméterekkel rendelkezik, mint az előző két utca. Részben rendelkeznek a háztartások vezetékes vízzel, gázhálózat itt sincs kiépítve (HME 2022).

Lakástípusok (a lakott lakások tekintetében):	Lakások száma a leszakadó településrészen
életveszélyes házak	kb. 15-20 lakás, ezek leginkább a szegregátum területén találhatóak, de elszórtan faluban is megtalálható 3-4 életveszélyes állapotú ingatlan.
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	kb. 15 ingatlan
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetőek (kb. 10 év),	kb. 30 ingatlan, a falu területén szétszórtan
jobb állagú házak, amiket érdemes modernizálni	legalább 50 lakás

A táblázat kitöltése során a helyben készült interjút és a Jelenlét Ponton dolgozó munkatársak becsléseit vettük alapul, illetve a település bejárása során saját tapasztalatokat használtuk fel. A táblázat adatai becsült értékek.

4. A lakhatási beavatkozási terv

4.1. Fő beavatkozási irányok kijelölése

Adósságkezelés elindítása és folyamatos kiterjesztése a településen az egyik legfontosabb alapját képezi a magasabb szintű lakhatást nyújtó programoknak, mivel addig, míg az adósságok fennállnak, a családok nem tudják kellőképpen növelni a rendszeres jövedelmüket és így nem tudják vállalni a magasabb lakhatási költségek rendszeres fizetését. A hivatalosan fennálló adósságok jelentősen gátolják a bejelentett munkavállalást, hiszen a legális jövedelem megjelenésével rögtön megindul a tartozások levonása a fizetésből. Az uzsorával való eladósodás a családoktól havi szinten von el jelentős anyagi forrásokat, ami ellehetetleníti, hogy kitörjenek a nyomorból. Éppen ezért mind a hivatalos, mind az informális adósságokat kezelnie kell a programoknak. A közművek visszakapcsolásának is alapját képezi az adott típusú lakhatási költségekkel fennálló tartozás törlesztése (bár ha van a családban más felnőtt, akkor vannak esetek, amikor az új bekötés „az ő nevére” is intézhető). Az adósságkezelést a kevésbé eladósodott családok körében kell megkezdeni, akiknek a lakhatási körülményei így gyorsabban javíthatók, majd fokozatosan ki kell terjeszteni a mélyebben eladósodott családok felé. Itt szükséges meghatározni, hogy körülbelül hány olyan háztartás van, akiknek az adóssága belátható időn belül kezelhető, és így könnyebben bevonhatók már a kezdetektől, illetve hány olyan, akiknek csak hosszabb távon rendezhető az adóssága. A Felzárkózó Települések program már jelen van, már folyik az adósságkezelési munka.

Háztartásgazdálkodást, pénzbeosztás tudatosságát javító programok, melyek megalapozzák a magasabb szintű lakhatási költségek rendszeres fizetését. A település polgármester szerint is nagyon indokolt lenne olyan beavatkozás.

Tulajdonviszonyok rendezése: alapvetően jogi segítségnyújtásból áll, de a családok számára jelentősebb anyagi terhet is jelent, mivel ha több hitellel vagy tartozással kapcsolatos bejegyzés is van a tulajdoni lapokon, azok téttelenként rendezése több tízezer forintba is kerülhet.

Magántulajdonú lakások felújításának segítésére kialakított program, ami többféle elemből tevődhet össze. A „Fókuszban a gyermek” program keretében már most is működik a tetőkommandó a kisebb összegű beavatkozást igénylő kritikus helyzetek kezelésére. Ennél azonban nagyobb léptékű programok kialakítására is szükség lehet, ami akkor hatékony, ha a családok együttműködésén és a saját erőforrásaik bevonásán nyugszik: a család saját munkájával és megtakarításaival járul hozzá a felújítás megvalósításához, míg a program építőanyagot és a szakembereket adja. A beavatkozás hatékonyságát növelheti, ha egy közösségi szintű, kalászerű program kerül kialakításra, melyben a résztvevők közösen dolgoznak az éppen felújítandó házon.

Krízislakás létrehozása, ha életveszélyessé válik egy lakóház, vagy olyan körülmény lép fel, hogy a családnak el kell hagynia az aktuális lakhatási lehetőségét. Jelenleg ez néhány családot érint, viszont a településen jelenleg nincs megoldva a krízislakhatás, ha indokoltá válna.

Bérlakásfejlesztés jobb minőségű lakhatási lehetőségek létrehozása érdekében az RRF program keretében. A beavatkozás történhet meglévő lakóingatlan megvásárlásával és felújításával, illetve új lakás építésével. A program feltételrendszerének értelmében az új lakások építése a településen nem okozhatja a szegregáció növekedését, és javasolt törekedni arra is, hogy a felújítandó lakások minél nagyobb részben az integrált településrészekben valósuljanak meg, ahol ez reális. A célcsoporthoz olyan mobilizálható családok tartoznak, akik már rendelkeznek valamilyen szintű önfenntartó képességgel és képessé tehetők a jövedelmük növelésére már rövidebb távon is.

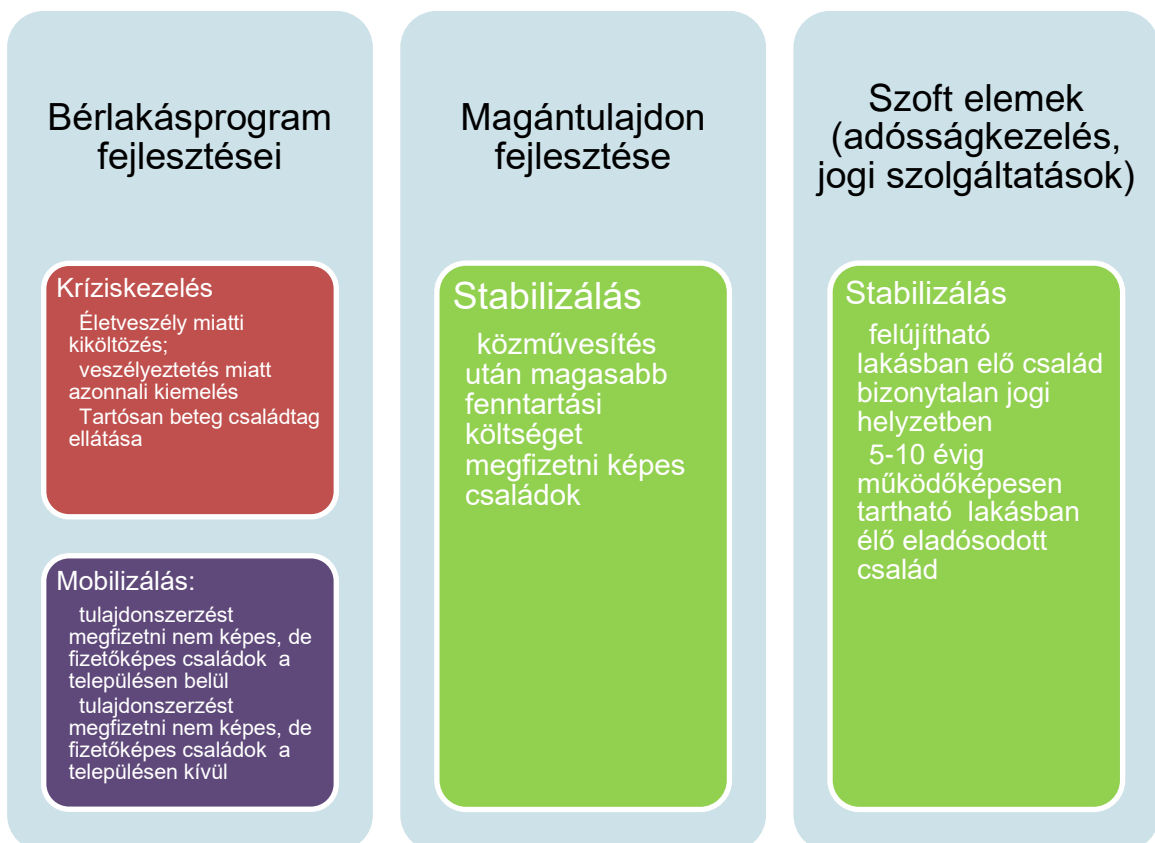
Család-lakáshelyzet mátrix: elsősorban a segítségre szoruló családokra koncentrálva

Családtípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális önfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított családok száma összesen	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen
Lakástípusok					
azonnali életveszélyt jelentő lakás	10	0	0	10	10
rossz lakásállag, még nem életveszély, de nem érdemes rajta semmit csinálni	10	10	0	20	20

nagyon rossz állagú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető (5-10 év)	0	80	10	90	90
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni	0	20	40	60	60
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen	20	110	50	180	180
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen	20	110	50	180	180

4.2. Beavatkozási, prioritizálási szintek

A lakhatási szegénység kezelését célzó fejlesztések fő típusai célcsoportok szerint

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)	15			15
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszűnt a lakhatása (lebontják, kilakoltatták)	5	5	0	10
Túlszűfolt lakásból szétköltöző család költözik be	4	1	0	5
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a program nem veszi meg a lakást	5	0	0	5
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a	3	0	0	3

program megveszi a megüresedett lakást				
Összesen	32	6	0	38

A táblázat kitöltése során a helyben készült interjút és a Jelenlét Ponton dolgozó munkatársak becsléseit vettük alapul, illetve a település bejárása során saját tapasztalatokat használtuk fel. A táblázat adatai becsült értékek.

5. Bérlakásfejlesztés beavatkozási terve

A bérlakásfejlesztések alapvetően három típusú modellt követhetnek a családok mobilizációja szempontjából:

- (1) Az első típus, mikor a program megveszi a család lakását és **a felújított lakásban a család bérlőként benne marad**. Ez elsősorban abban az esetekben jelenthet megoldást, ha a lakóház felújítása jelentősebb összegbe kerül, de a lakóház a településen belül jó elhelyezkedéssel bír.
- (2) A második típusú modell a **lépcsőzetes lakásmobilitás kialakítása**, ami jelentős pozitív hozadékkal bír. A lépcsőzetes lakásmobilitás modell logikája szerint a megüresedett lakást hátra hagyó (jobb helyre, magasabb minőségű lakhatásba) kiköltöztetett lakók helyébe rosszabb helyzetből érkező családok tudnak költözni – vagy magántulajdonosként, vagy bérlőként –, arányaiban kisebb kockázatot vállalva a lakhatási költségek megnövekedése tekintetében. Ezt a filtrációra alapuló lépcsőzetes modellt számos bérlakásprogramban alkalmazzák mind városi, mind falusi programokon belül, éppen azért, hogy a családok alkalmazkodási kényszerét és kockázatvállalását reális mederben tartsák, ugyanakkor mégis jobb fizikai körülmények közé, biztonságos helyzetbe kerülhessenek a mobilizált családok.
- (3) A harmadik modellben, ami sok településen valószínűleg a leggyakoribb eset lesz, nem lesz megüresedett és beköltözhető lakás a bérlakások segítségével mobilizált családok nyomán, hiszen – ahogy azt a prioritizálandó esetek is mutatják – **a családok szétköltöztetése** esetén van hátramaradó család az adott lakhatásban. Ezzel együtt ebben a folyamatban is várható a stabilizáló, megerősítő kimenet a lakásban maradt család(rész) tekintetében is, már csak azért is, mert a lakhatási helyzet zsúfoltságának normalizálódása egy biztonságosabb, stressznek és konfliktusforrásoknak kevésbé kitett és stabilabb élethelyzetet eredményezhet.

Összeségében a helyben fellelhető munkahelyek nem elégséges mennyiségűek, így a helyi gazdaságfejlesztéssel célszerű összekötni a szociális bérlakások létrehozását. Helyben nagyon kevés az eredményesen és költséghatékonyan felújítható ingatlanok száma, viszont a közműinfrastruktúra elégséges. Megvásárolható lakóingatlanok száma kevés, telekből jóval több áll rendelkezésre.

A településvezetés alapvetően érdekelt a lakosság megtartásában. Helyben a rokoni kapcsolatok erősek, ez nehezíti a mobilitást, ugyanakkor a fiatalok körében van hajlandóság az elköltözésre is. Hencidán csupán minimálisan olcsóbbak az ingatlanok árai mint a környező községekben.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Belügyminisztérium, közfoglalkoztatási adatok
  - <http://kozfoglalkoztatas.bm.hu/>
- Forbes magazin 2016 decemberi száma
  - <https://debranet.com/img/news-releases/Forbes>
- Hajdúdorogi Metropolitai Egyház (2022): *Hencida, Települési Szociális Diagnózis*.
Ennek alapján a beszámolóban a szó szerinti idézetek megjelölése a következőképpen történt: (HME 2022)
- Helyi Esélyegyenlőségi Program Hencida Önkormányzata 2018-2023
- Lechner Adatbázis
  - <https://portal.lechnerkozpont.hu/apps/fete/>
- Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer
  - <https://www.teir.hu/tersegi-szocialis-adatok/>